

TYÖELÄMÄ- JA TASA-ARVO- VALIOKUNNAN LAUSUNTO 10/2004 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi palveluista sisämarkkinoilla

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 19 päivänä toukokuuta 2004 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi palveluista sisämarkkinoilla (U 31/2004 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Satu Mäkynen, kauppa- ja teollisuusministeriö
- hallitusneuvos Liisa Heinonen, työministeriö
- lakimies Eeva Kangasniemi ja hallitussihteeriksi Mervi Kattelus, sosiaali- ja terveysministeriö
- liikenneneuvos Petri Jalasto, liikenne- ja viestintäministeriö.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Direktiiviehdotus

Ehdotuksella pyritään palvelujen sisämarkkinoiden toteuttamiseen osana Lissabonin talousuudistusprosessia. Direktiivi on luonteeltaan laajan soveltamisalan puitedirektiivi, jolla luodaan oikeudellinen kehys palvelujentarjoajien sijoittautumisvapauden ja rajan yli tarjottavien palvelujen vapaan liikkuvuuden esteiden poistamiseksi.

Direktiiviä sovelletaan lähtökohtaisesti kaikkiin taloudellisen intressin sisältämiin palveluihin lukuun ottamatta rahoituspalveluita, sähköisiä palveluita ja osin kuljetuspalveluita, joiden osalta on olemassa omat sektoridirektiivit. Direktiiviä sovelletaan myös yleishyödyllisiin taloudellisiin palveluihin.

Jäsenmaiden tulee parantaa ja yksinkertaistaa palvelujen tarjontaan liittyviä hallinnollisia menettelyjään. Lähtökohtana on nk. yhden luokun palvelu. Toisesta jäsenmaasta tulevan palveluntarjoajan tulee voida sijoittautua vastaanottavaan maahan samoin ehdoin ja yhtä tehokkain menettelyin kuin "kotimaistenkin" palveluntarjoajien. Lupamenettelyjen osalta vaaditaan nopeutta, yksinkertaisuutta, läpinäkyvyyttä ja lupien pysyvyyttä. Keskeisimmät määräykset koskevat lupaharkinnassa kiellettyjä tai arvioitavia vaatimuksia (art. 14—15).

Ehdotuksen keskeisin periaate on, että palveluntarjoajan tulee noudattaa oman alkuperämaansa lainsäädäntöä myös tarjotessaan palveluja rajan yli muissa jäsenvaltioissa. Vastaanottajamaa ei saa asettaa lisävaatimuksia palvelun-

tarjoajalle. Sillä ei myöskään ole välitöntä valvontavelvoitetta tai -oikeutta. Vastaavasti lähtömaan viranomaisten tulee valvoa palveluntarjoajan toimia myös muissa jäsenmaissa.

Alkuperämaaperiaatetta ei sovelleta viranomaisten vastikkeetta tarjoamiin palveluihin, jotka liittyvät sosiaali-, kulttuuri-, koulutus- ja oikeusvelvoitteiden täyttämiseen.

Ehdotukseen sisältyy määräyksiä lähetettyihin työntekijöihin sovellettavista säännöistä. Lähtökohtana on lähetettyjä työntekijöitä koskeva direktiivi 96/71/EY, jonka mukaan työskentelymaan viranomaiset valvovat, että lähetettyyn työntekijään sovelletaan työskentelymaan ehtoja. Jos lähetetty työntekijä tulee kolmannelta maasta, tulee lähettäjän huolehtia, että työntekijällä on lähtömaassa vaadittavat luvat (mm. oleskelu- ja työlupa) ja pätevyudet. Vastaanottajamaa ei voi näitä vaatia.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa direktiiviehdotusta ja katsoo sitä tarvittavan sisämarkkinoiden toiminnan tehostamiseksi, Euroopan kilpailukyvyyn kehittämiseksi ja tarpeettoman byrokratian karsimiseksi, millä on erityistä merkitystä suomalaisille vientiyrityksille.

Ehdotuksen soveltamisalan ja vaikutusten laajuuden vuoksi valtioneuvosto katsoo, että valmistelun tässä vaiheessa ei ole vielä edellytyksiä ottaa kantaa sen kaikkiin yksittäisiin määräyksiin.

Valtioneuvosto toteaa, että koulutus-, terveys- ja sosiaalipalvelut kuuluvat direktiiviehdotuksen soveltamisalaan ainoastaan silloin, kun palvelutoiminnasta suoritetaan tuotantokustannuksiin nähden huomattava vastike. Valtioneuvosto korostaa, että jatkovalmistelussa direktiiviehdotuksen soveltamisalaa on tältä osin selkiytettävä ja vastikkeen määritelmää selvennettävä.

Lupamenettelyihin liittyvät määräykset ovat kannatettavia ja vastaavat hyvin kansallisen lainsäädäntöemme sisältämiä periaatteita. Ongelmallisena pidetään luvan automaattista myöntämistä, jos luvan myöntämiselle säädetty määräaika ylittyy.

Kielletyt ja arvioitavat vaatimukset ovat lähtökohtaisesti hyväksyttävissä. Apteekkitoiminta tulee kuitenkin sulkea pois 14 ja 15 artiklojen soveltamisalasta, jos ei voida varmistaa kattavan ja tasapuolisen lääkejakelun edellytysten turvaamista koko maassa. Taksitoiminnan osalta lopullinen kanta taloudellisen tarveharkinnan kieltoon voidaan muodostaa aikaisintaan taksilakityöryhmän työn valmistuttua. Jatkovalmistelussa tulee varmistaa, ettei nykyisen taksijärjestelmämme korkeaa laatua tai alueellista kattavuutta heikennetä.

Valtioneuvosto toteaa, että direktiiviehdotuksen sisältämän alkuperämaaperiaatteen perusta on EU:n perustamissopimuksessa määritellyssä palveluiden tarjoamisen vapaudessa. Periaatteen ottaminen lähtökohdaksi elinkeinon harjoittamiseen liittyvien sääntöjen osalta on välttämätöntä palvelumarkkinoiden kehittämiseksi. Samalla on kuitenkin varmistettava yleisen edun vaatimien poikkeusmahdollisuuksien olemassaolo.

Valtioneuvosto pitää alkuperämaaperiaatteen yleistä soveltamista yksityisten välisiin oikeussuhteisiin ongelmallisena, etenkin suhteessa kansainvälisen yksityisoikeuden lainvalintasääntöihin. Alkuperämaaperiaatteen suhde lainvalintasääntelyyn jää ehdotuksessa epäselväksi. Jatkotyössä on varmistettava, että sopimusvelvoitteita ja vahingonkorvausvastuuta koskevat lainvalintasäännöt suljetaan alkuperämaaperiaatteen soveltamisalan ulkopuolelle.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta palvelun valvonnan tulee kaikissa tapauksissa tapahtua vastaanottajajäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ja sen viranomaisten toimesta.

Valtioneuvosto toteaa, että 24—25 artiklan määräyksillä ei puututa lähetetyistä työntekijöistä annetun direktiivin määräyksiin. Valtioneuvosto korostaa, että 24 artiklan määräykset tietojen jälkikäteisestä säilyttämisestä sekä jäsenmaiden viranomaisten välisestä yhteistyöstä palvelussuhteen valvonnan osalta ovat oikeansuuntaisia ja parannuksia nykyiseen lähetettyjä työntekijöitä koskevaan EU-sääntelyyn. Jatkotyössä on huolehdittava, ettei lähetettyjen työntekijöiden valvonnan edellytyksiä nykyises-

tä heikennetä. Valmistelussa tulee myös huomioida työministeriössä asetetun kolmikantaisen työryhmän työ, jolla valmistellaan hallituksen esityksiä toimenpiteiksi, joilla tehostetaan lähetettyjen työntekijöiden työsuhteen ehtojen valvontaa. Eduskunta on edellyttänyt hallituksen tuovan tätä tarkoittavat esitykset eduskunnalle käsiteltäväksi syysistuntokaudella 2004. Ehdotuksen jatkovalmistelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, ettei direktiivillä heikennettäisi yksityistä työnvälitystoimintaa ja vuokratyötä koskevaa kansallista sääntelyä eikä valvontamahdollisuuksia.

Edelleen valtioneuvosto toteaa, että kolmansien maiden kansalaisten lähettämisen osalta ehdotuksen jatkovalmistelun lähtökohtana tulee

olla EY-tuomioistuimen oikeuskäytäntö ja erityisesti Vander Elst -ratkaisu.

Valtioneuvosto toteaa, että nykymuotoilussa direktiiviehdotuksen soveltamisala ja tietyt määritelmät jäävät osin epäselviksi ja niihin tulee saada selvennyksiä ennen lopullista kannanmuodostusta. Etenkin soveltamisen kannalta keskeisiin määritelmiin tilapäisen palvelun tarjoamisen ja sijoittautumisen välillä tulee kiinnittää erityistä huomiota. Jatkovalmistelussa tulee varmistaa, että palveludirektiivin soveltaminen on mahdollisimman yksiselitteistä ja ennakoitavaa silloin, kun sitä sovelletaan yhdessä sektorikohtaisen EU-sääntelyn kanssa.

Valtioneuvoston kantoja tarkennetaan neuvostokäsittelyn edetessä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta käsittelee palveludirektiiviehdotusta valtioneuvoston selvityksen (E 6/2004 vp) pohjalta noin kuukausi sitten ja antoi asiasta lausunnon (TyVL 5/2004 vp). Valiokunta toistaa lausunnossa esittämänsä ja korostaa vielä valtioneuvoston kirjelmän pohjalta seuraavia näkökohtia.

Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan direktiiviehdotuksen tarpeellisuudesta. Suomessa elinkeinovapaus on hyvin turvattu ja direktiiviehdotuksella poistettaviksi tarkoitettuja palvelujen tarjonnan esteitä on varsin vähän. Monissa uusissa ja vanhoissa jäsenmaissa sijoittautumisen ja rajan yli tarjottavien palvelujen tiellä on yhä mitä moninaisimpia säännöksiä ja määräyksiä, joiden karsiminen on tärkeää ja hyödyllistä myös suomalaisten palvelujen viejien kannalta. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että palvelujen tarjonnan esteiden poistamiseen käytetään sellaisia keinoja, jotka samanaikaisesti mahdollistavat myös tehokkaan toiminnan työntekijöiden suojelemiseksi ja harmaan talouden estämiseksi.

Alkuperämaaperiaate

EY:n perustamissopimuksen 50 artiklan mukaan "Palvelujen tarjoaja saa tilapäisesti harjoittaa toimintaansa valtiossa, jossa palvelu tarjotaan, niillä edellytyksillä, jotka tämä valtio asettaa kansalaisilleen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sijoittautumisoikeutta koskevan luvun määräysten soveltamista." Nyt käsiteltävänä olevan palveludirektiiviehdotuksen keskeisin periaate on, että palveluntarjoajan tulee noudattaa oman alkuperämaansa lainsäädäntöä myös tarjotessaan palveluja rajan yli muissa jäsenvaltioissa eikä vastaanottajamaa saa asettaa lisävaatimuksia palveluntarjoajalle.

Alkuperämaaperiaatteen soveltaminen ehdotetussa laajuudessa saattaa valiokunnan käsityksen mukaan olla ristiriidassa perustamissopimuksen periaatteiden kanssa. Ottaen huomioon jäsenmaiden hyvin erilaiset lähtötasot alkuperämaaperiaatteen soveltamisella voidaan valiokunnan käsityksen mukaan aiheuttaa yritysten kilpailukykyyn, työllisyyteen ja työntekijöiden suojeluun liittyviä ongelmia, jos toisesta jäsenvaltiosta saapuvat yritykset voivat tarjota jäsenvaltion alueella palveluitaan noudattamatta samoja sääntöjä kuin jäsenvaltion omat yrittä-

jät. Suomeen palveluitaan tarjoaville ulkomaisille yrityksille ei valiokunnan käsityksen mukaan tule antaa perusteetonta kilpailuetua siten, että niitä eivät koskisi, myös käytännön tasolla, samat työnantajavelvoitteet kuin suomalaisia kilpailijayrityksiä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus selvittää kattavasti alkuperämaaperiaatteen käyttämisen vaikutukset. Myös ehdotuksen oikeusperustan asianmukaisuus ja riittävyys alkuperämaaperiaatteen osalta tulee selvittää.

Työsuhteen ehtojen valvonta ja lähetetyt työntekijät

Valiokunta korostaa työntekijöiden suojelun merkitystä ja pitää tärkeänä, että kaikissa jäsenvaltioissa parannetaan suojelun tasoa ja turvataan riittävät valvontaresurssit. Valiokunta toteaa kuitenkin, että nykyisellään suojelun tasossa ja valvontaresursseissa on huomattavia eroja jäsenmaiden välillä. Voi viedä vuosia, ennen kuin kaikissa jäsenmaissa päästään tehokkaan suojelun edellyttämälle tasolle.

Valiokunta katsoo, että työntekomaaalle tulee turvata riittävät mahdollisuudet valvoa siellä teetetävässä työssä noudatettavia työsuhteen ehtoja ja puuttua tehokkaasti mahdollisiin rikkomuksiin. Valvontaa ei voida miltei osin jättää pelkästään lähtömaan varaan. Monissa nykyisissä ja tulevaisuuden jäsenvaltioissa on puutteelliset resurssit työsuhteen ehtojen valvontaan omassa maassakin. Vielä huonompi tilanne olisi toisessa maassa tehtävän valvonnan osalta. Lisäksi lähtömaalta voi puuttua intressi valvoa toisessa jäsenvaltiossa tehtävän työn työehtoja ja -lupia.

Työntekomaaassa tunnetaan parhaiten lainsäädäntö ja työehtosopimukset, joiden valvonnasta yleensä on kyse. Vain työntekomaaassa on mahdollista todeta työpaikoilla työtä tekevät henkilöt ja noudatettavat työsuhteen ehdot ja työolot. Vähäisten viranomaisresurssien tarkoituksenmukaisen käytön kannalta ei ole järkevää luoda lähtömaahan raskasta valvontabyrokratiaa ja samalla heikentää työntekomaaan keinoja tehokkaaseen valvontaan.

Valtioneuvoston kannan mukaan jatkotyössä on huolehdittava, ettei lähetettyjen työntekijöiden valvonnan edellytyksiä nykyisestä heikennetä. Valmistelussa tulee myös huomioida työministeriössä asetetun kolmikantaisen työryhmän työ, jolla valmistellaan hallituksen esityksiä toimenpiteiksi, joilla tehostetaan lähetettyjen työntekijöiden työsuhteen ehtojen valvontaa. Eduskunta on edellyttänyt hallituksen tuovan tätä tarkoittavat esitykset eduskunnalle käsiteltäväksi syysistuntokaudella 2004. Edelleen valtioneuvosto toteaa, että kolmansien maiden kansalaisten lähettämisen osalta ehdotuksen jatkovalmistelun lähtökohtana tulee olla EY-tuomioistuimen oikeuskäytäntö ja erityisesti Vander Elst -ratkaisu.

Valiokunta toteaa tyydytyksellä, että valtioneuvoston kannassa on kiinnitetty huomiota lähetettyjen työntekijöiden työsuhteen ehtojen valvonnan turvaamiseen. Valiokunta korostaa kuitenkin aiemmassa lausunnossaan esittämällään perusteilla, että artiklan 24 säännöksistä tulee poistaa valvonnan tehostamisen kannalta ongelmalliset kohdat, joissa kielletään vaatimasta asiakirjojen säilyttämistä työntekomaaassa, edustajan käyttämistä, ilmoitusten tekemistä tai rekisteriin merkitsemistä. Artiklan 25 osalta valiokunta korostaa valtioneuvoston kantaan yhtyen, että artiklan säännöksiä tulee muuttaa niin, että ne eivät aiheuta tarvetta Suomen lainsäädännön, esimerkiksi eduskunnan vasta hyväksymän uuden ulkomaalaislain, muuttamiseen. Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota seuraaviin lähetettyjä työntekijöitä koskeviin säännösehdotuksiin.

Artiklan 17 kohdan 5 mukaan alkuperämaaperiaatetta ei sovelleta lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin soveltamisalaan kuuluviin aihealueisiin. Poikkeus on valiokunnan käsityksen mukaan liian suppeasti muotoiltu. Direktiivissä on syytä selkeästi todeta, että direktiivi ei vaikuta lainvalintasääntöihin kansainvälisluontoisissa työsuhteissa.

Johdanto-osan 41 kohdan mukaan vastaanottajavaltio voi suorittaa tarkistuksia, tarkastuksia ja tutkimuksia pääasiassa vain alkuperäjäsenvaltion pyynnöstä. Se voi suorittaa omasta aloit-

teestaan kyseisiä tarkastuksia vain, jos on kyse yksinomaan tosiseikkojen toteamisesta. Säännös poikkeaa olennaisesti lähetettyjä työntekijöitä koskevasta direktiivistä, jonka mukaan vastaanottajavaltion on valvottava työehtoja ja -oloja sen alueella tehtävässä työssä. Valiokunta katsoo, että johdanto-osan 41 kohta tulee poistaa tai se tulee muuttaa vastaamaan lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin periaatteita.

Valiokunta pitää tärkeänä, että direktiiviehdotukseen otetaan selkeä säännös, jonka mukaan alkuperämaaperiaatetta ei sovelleta työsuhteen ehtoihin, valvontaan eikä jäsenvaltion oikeuteen ryhtyä toimiin sellaista palvelujentarjoajaa vastaan, joka ei noudata työlaainsäädäntöä.

Muut huomautukset

Viitaten aiemmassa lausunnossaan esittämiinsä perusteluihin valiokunta toistaa sen, mitä aiemmassa lausunnossa on esitetty direktiiviehdotuksen soveltamisalan selventämisestä, hyvinvointi-, kuljetus- ja satamapalvelujen jättämisestä direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle sekä työnvälityspalvelujen maksuttomuuden ja valvonnan turvaamisesta.

Lausunto

Lausuntonaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ilmoittaa, että

valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan edellyttäen, että

hallitus pyytää selvityksen siitä, onko direktiiville esitetty oikeusperusta alkuperämaaperiaatteen osalta asianmukainen ja riittävä ottaen huomioon EY:n perustamissopimuksen 50 artiklan 2 kohta;

alkuperämaaperiaatteen vaikutukset tasaveroiseen kilpailutilanteeseen, työllisyyteen ja työelämän pelisääntö-

jen noudattamiseen kattavasti selvitetään;

direktiiviin otetaan selkeä säännös, jonka mukaan alkuperämaaperiaatetta ei sovelleta työsuhteen ehtoihin, valvontaan eikä jäsenvaltion oikeuteen ryhtyä toimiin sellaista palvelujentarjoajaa vastaan, joka ei noudata työlaainsäädäntöä;

työsuhteen ehtoja koskevan valvonnan turvaamiseksi tarkistetaan lähetettyjä työntekijöitä koskevia säännöksiä poistamalla artiklasta 24 valvonnan tehostamisen kannalta ongelmalliset kohdat ja muuttamalla artiklaa 25 niin, että se ei aiheuta tarvetta Suomen lainsäädännön muuttamiseen, poistamalla tai muuttamalla johdanto-osan 41 kohta sekä selventämällä 17 artiklan 5 kohta;

direktiiviehdotuksen soveltamisala selvennetään niin yksiselitteiseksi, ettei siitä aiheudu tulkintaongelmia, ja soveltamisalan ulkopuolelle rajataan sosiaali-, terveys- ja muut julkisin varoin tuetut hyvinvointipalvelut sekä kaikki kuljetuspalvelut, mukaan lukien sairaankuljetus, ja satamapalvelut, mukaan lukien ahtaus;

työnvälityspalvelut joko rajataan direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle tai niitä koskevia säännöksiä muutetaan niin, että työnvälityspalvelujen maksuttomuus ja mahdollisuudet valvoa yksityisiä työvoimapalveluja turvataan; ja että

asiassa ei tehdä Suomea sitovia päätöksiä, ennen kuin valiokunnalla on ollut tilaisuus lausua asiasta uudelleen kantansa.

TyVL 10/2004 vp — U 31/2004 vp

Helsingissä 18 päivänä kesäkuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jukka Gustafsson /sd	Riikka Moilanen-Savolainen /kesk
vpj.	Anne Holmlund /kok	Markus Mustajärvi /vas
jäs.	Sari Essayah /kd	Leena Rauhala /kd
	Susanna Haapoja /kesk (osittain)	Paula Risikko /kok
	Heidi Hautala /vihr	Jukka Roos /sd
	Antti Kaikkonen /kesk	Tero Rönni /sd
	Anneli Kiljunen /sd	Kimmo Tiilikainen /kesk
	Esa Lahtela /sd	Jaana Ylä-Mononen /kesk (osittain).
	Pehr Löf /r	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Euroopan parlamentin ja neuvoston ehdotus direktiiviksi palveluista sisämarkkinoilla on hyvin merkittävä avaus, joka liittyy Eurooppa-neuvoston Lissabonissa käynnistämään talousuudistusprosessiin. Sinällään pyrkimys palveluiden liikkuvuuden edistämiseen yhtenä mahdollisuutena kasvun ja työllisyyden parantamiseksi on hyväksyttävä, kunhan tavoitetta edistävät toimenpiteet tapahtuvat hallitusti ja kansallisesti perusteltuja toimialarajauksia kunnioittaen.

Direktiivi on luonteeltaan laajan soveltamisalan puitedirektiivi. Valiokuntakäsittelyn aikana kävi ilmi, että jopa huippuasiantuntijat ovat erimielisiä ehdotuksen vaikutuksista. Olennaisia mielipide-eroja ilmenee mm. juridisissa tulkinnoissa, soveltamisalassa, direktiiviehdotuksen mahdollisista vaikutuksista talouteen ja työmarkkinoiden toimintaan sekä ehdotuksen suhteesta muuhun lainsäädäntöön. Valiokunta on lausunnon perusteluissa ja lausumissa kiinnittänyt huomiota aivan oikeisiin asioihin, mutta se ei aseta kyseenalaiseksi direktiiviehdotuksen alkuperämaaperiaatetta. Valiokunnan lausunnossa mainitut reunaehdot juontuvat juuri alkuperämaaperiaatteesta. Alkuperämaaperiaatteen mukaan palveluntarjoajia koskevat ainoastaan alkuperämaan kansalliset säädökset. Kansallisilla säännöksillä tarkoitetaan säännöksiä, jotka koskevat palvelutoiminnan aloittamista ja harjoittamista, palveluntarjoajan käyttäytymistä, palvelun laatua tai sisältöä, mainontaa, sopimuksia ja vastuukysymyksiä. Erityinen ongelma lienee rajanveto siitä, mikä yritys myy palveluita rajan yli ja mikä taas on sijoittunut toiseen maahan. Suomi joutuisi direktiiviesityksen myötä valvomaan palveluita myyvien yritysten toimia 27 maassa. Vastaavasti muut maat valvoisivat omien yritystensä toimintaa Suomessa. Jäsenmaiden erilainen lähtötaso luo sinällään ongelman yritysten kilpailukyvyille, jos toisesta jäsenmaasta tuleva yritys voi toimia jäsenvaltion alueella noudattamatta samoja sääntöjä kuin jä-

senvaltion omat yrittäjät. Palveludirektiivi lähtee siitä, että työntekomaassa lähettäjäyrittäjä ei tarvitse olla minkäänlaista kirjallista dokumentaatiota, ei tietoa siitä, ketkä työntekijät maassa työskentelevät, minkä tilaajan palveluksessa he toimivat, kuinka pitkään, mitä työaikoja noudatetaan ja mikä on palkka ja muut työehdot. Palveludirektiivin luoma asetelma estää työehtojen asiallisen valvonnan lähetettyjen työntekijöiden työehtojen ja työolosuhteiden valvonnassa. Toteutuessaan esitys luo Eurooppaan kontrolloimattomat pimeän työn markkinat ja pahimmillaan valvonnan mahdollisuuden puuttuminen voi johtaa työperäiseen ihmiskauppaan, josta on saatu jo varoittavia esimerkkejä. Valvonnan puute ei voi olla myöskään velvoitteensa tunnollisesti hoitavien yrittäjien etu. Vaikka viranomaisilla olisi halua toimia, direktiiviesityksen mukaan heille ei anneta siihen mahdollisuuksia. Jos reaaliaikaista valvontaa ei työkohteessa voi tehdä asiakirjojen puuttumisen vuoksi, ei jälkikäteisellä valvonnalla ole mitään merkitystä. Useiden tutkimusten mukaan Suomi on maailman vähiten korruptoitunut maa. Suomi pyrkii valvontavelvoitteensa asianmukaisesti täyttämään, mutta monissa nykyisissä ja tulevaisuuden jäsenvaltioissa on puutteelliset resurssit ylipäänsä työsuhteen ehtojen valvontaan, saati toisessa jäsenmaassa tehtävän työn valvontaan. Näin yritykset ja työvoima asetetaan eriarvoiseen asemaan päinvastaisista tavoitteista huolimatta. Direktiiviesityksen yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi mainitaan tarpeettoman byrokratian karsiminen. Tavoite on hyväksyttävä, mutta esitys tulee johtamaan tehottoman jälkikäteisen valvonnan byrokratian lisääntymiseen mm. viranomaisrajapinnoissa ilman haluttuja tuloksia. Direktiivillä lähetetyistä työntekijöistä säädel-
lään erikseen lueteltujen työsuhteen vähimmäisehtojen täyttymistä, ja silloin sovelletaan sen maan ehtoja, jossa työ tehdään. Tässäkin tapauksessa valvontavastuun rajat lähettävän ja vastaanottavan maan välillä ovat epäselvät eikä luo-

tettavaa valvontajärjestelmää ole tiedossa. Sama ongelma syntyy palveludirektiiviesityksen myötä, mutta vaikutukset ovat laajuudeltaan ja taloudelliselta merkitykseltään olennaisesti suurempia. Direktiiviehdotus on ristiriitainen, ja sen keskeinen osa, alkuperämaaperiaate, tekee mahdolliseksi työmarkkinoiden ja palveluiden kaupan asianmukaisen valvonnan ja työntekijöiden,

kuluttajien ja yritysten edun valvonnan. Näin ollen katsomme, että direktiiviehdotus esitetyssä muodossaan tulisi hylätä.

Mielipide

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että direktiiviesitys hylätään.

Helsingissä 18 päivänä kesäkuuta 2004

Sari Essayah /kd
Markus Mustajärvi /vas
Leena Rauhala /kd